

УДК 070(476)“1912”:82

У. І. Куліковіч¹, А. В. Качан²¹Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт²Газета «Ваше здоровье»**ЗМЕСТАВЫ БЛОК ГАЗЕТЫ “НАША НІВА”:
ПУБЛІКАВАННЕ ТВОРАЎ МАСТАЦКАЙ ЛІТАРАТУРЫ Ў 1912 ГОДЗЕ**

Артыкул прысвечаны агляду літаратурных твораў, апублікаваных у газеце “Наша Ніва” ў 1912 г., з гледзішча рэдакцыйна-выдавецкай, або медыйнай, мадэлі выдання. Гэта мае быць скарыстаным для стварэння цэласнай карціны рэдакцыйнай працы нашаніўцаў на ўсім працягу іх дзейнасці — 1906–1915, 1920 гг. Акрэсліваюцца асноўныя відавыя і жанравыя кірункі тэкстаў мастацкага стылю, абіраных рэдакцыяй для стварэння зместу газеты, у сістэматызаваным выглядзе прыводзяцца назвы твораў, імёны аўтараў. Звернута ўвага на размяшчэнне твораў у межах паласы. Увага акцэнтуюцца на паглыбленні працы з чытачом праз зварот да жанраў філасофскай, псіхалагічнай скіраванасці. Прыведзены меркаванні даследнікаў беларускай літаратуры датычна развіцця формаў, кірункаў, жанраў і агульнага стану літаратурнага працэсу ў пачатку XX ст. цягам нашаніўскага перыяду. Робацца наступныя высновы: публікаванне літаратурных твораў малых формаў тлумачылася перадусім поліфункцыйнасцю выдання і адпаведнымі гэтаму патрабаваннямі да стварэння зместу; абраныя ў выніку жанры — абразок, мініяцюра, імпрэсія — паспрыялі развіццю не толькі літаратуры, але і чытацкай аўдыторыі, дзякуючы ўдумліваму падыходу нашаніўцаў да фармавання зместавага блоку мадэлі выдання.

Ключавыя словы: рэдакцыйна-выдавецкая (медыйная) мадэль, зместавы блок, публіцыстыка, роды літаратуры, лірычная класіфікацыя, газета “Наша Ніва”.

U. I. Kulikovich¹, A. V. Kachan²¹Belarusian State Technological University²Gazeta “Vashe zdorov’e”**THE CONTENT OF THE MEDIUM MODEL
OF THE NEWSPAPER “NAŠA NIWA”: LITERATURE IN 1912**

The article deals with the literature works that appeared in the newspaper “Naša Niwa” in 1912 as part of its medium model. It may result into the full understanding of editorial work of the “Naša Niwa” during all the period of its functioning — 1906–1915, 1920. Main styles and genres chosen by the editors for the creation of the content part of the model are listed and classified; works and authors names are organized in relation to it. The placement of texts within the page, layout parameters are also taken into consideration. The article focuses on broadening of the work with readership thanks to the filling the medium model with the texts of philosophical, psychological orientation. The description is fulfilled with the reference to the opinions of the Belarusian literature researchers; the development of the forms, trends, genres and the general state of the literary process in the early 20th century during the period of “Naša Niwa” functioning. In conclusion it goes about the following: publishing of the «little» literature genres can be explained by the multifunctionality of edition and requirements to the content that meet all the tasks; chosen forms — short short stories, impressions — lead to the development of national literature and readership of “Naša Niwa” due to the thoughtful approach of its editorial staff to the formation of the newspaper content.

Key words: medium model, content, periodic, literary technique, literary forms, newspaper “Naša Niwa”.

Уводзіны. Аналіз рэдакцыйна-выдавецкай (медыйнай) мадэлі выдання дазваляе засведчыць важнасць яго функцыянавання, акрэсліць культурнае і гістарычнае значэнне з большаю ступенню абгрунтаванасці [1]. Для гэтага ўсе складнікі мадэлі — кампазіцыйны, зместавы, маркетынжавы — маюць быць разгледжаныя ў комплексе. Актуальнасць даследавання палягае ў тым, што разгляду публікаваных у “Нашай Ніве” матэрыялаў у кантэксце рэдакцыйна-выдавецкай мадэлі выдання дагэтуль не было. Задача артыкула — даць сістэматызаваны пера-

лік літаратурных твораў, надрукаваных у “Нашай Ніве” ў 1912 г., з гледзішча нападнення зместавага складніка мадэлі. Гэта мае быць скарыстаным для стварэння цэласнай карціны рэдакцыйнай працы нашаніўцаў на ўсім працягу іх дзейнасці — 1906–1915, 1920 гг. Матэрыялам для даследавання сталі асобнікі газеты, сабраныя ў пятым выпуску факсімільнага выдання “Нашай Нівы” (выдавецтва “Тэхналогія”, адказны за выпуск — З. Санько [2]).

Відавныя і жанравыя кірункі твораў бальшыні нашаніўскіх аўтараў 1912 г. разгледаныя або

прынамсі закранутыя шэрагам літаратуразнаўцаў: А. Луцкевічам, Я. Барычэўскім, М. Багдановічам, М. Гарэцкім, У. Дубоўкам; У. Гніламёдавым, Р. Казлоўскім, А. Макарэвічам, М. Мішчанчуком, Б. Стральцовым ды іншымі. Разам з тым значны аб’ём твораў, абраных рэдакцыяй для апублікавання, дагэтуль застаўся па-за ўвагаю даследнікаў. Як адзначае Ц. Чарнякевіч, “можна ўсміхнуцца і сказаць, што многія з гэтых аўтараў “заслужана забытыя”, але, гаворачы пра нашаніўства, трэба разумець усю важнасць гэтага часу, у якім адбывалася нараджэнне рэгулярнай літаратуры і нараджэнне праекта незалежнай Беларусі, завершанага ў 1991 годзе. Кірункі, якія прапаноўвалі малавядомыя цяпер нашаніўцы (не з першых шэрагаў), патэнцыйна маглі стаць дамінантамі новай беларускай эстэтыкі і ўсяго беларускага руху” [3]. З гэтай прычыны, а таксама зыходзячы з задачы стварэння артыкула, згадваем тут усе сустраканыя на старонках выдання 1912 г. імёны ды псеўданімы.

Асноўная частка. Як і ў папярэднія гады, рэдакцыя “Нашай Нівы” імкнулася разнастаіць літаратурны складнік зместавага блоку. Час для гэтага быў спрыяльным: паводле рэдактара-выдаўца “Нашай Нівы” А. Уласава, з 1912 г. “у Вільні [...] злажылася першае ядро беларускай інтэлігенцыі, каторая кіравала і крысталізавала беларускае народнае разбуджэнне. [...] гарачыя, цяжкія і афярныя даты ад 1906 г. у Вільні, калі беларускі рух трэба было цягнуць за валасы, прайшлі. З крыніцы, ручайка ён зрабіўся ракой, каторая рабілася ўсё магутней і піталася ўлівамі шырэньшых мас” [4]. У працяг думкі звернемся да У. Дубоўкі: “На пачатак ХХ ст., значыцца, на пачатак актыўнага адраджэння беларускай культуры, мы заўважаем у адносінах да развіцця нашае мастацкае прозы [...] паступовае імкненне да стварэння мастацкіх тыпаў і выяўлення асаблівасцяў беларускай психолёгіі ў мастацкай творчасці. У далейшым [...] можна прасачыць, як гэтыя падставы ўкараняюцца, праходзяць эвалюцыю ад вузка-народнага [...] да агульналюдзкага на аснове дзі нацыянальна-беларускай”.

Кожны з 52 нумароў за 1912 г. (7 з якіх былі падвойнымі) змяшчае ў сярэднім ад трох да пяці літаратурных твораў — звычайна да трох вершаваных і не больш за два празаічныя.

Вершаваныя тэксты найчасцей ставілі адзін за адным у межах паласы, зрэчас размяжоўвалі імі публіцыстычныя артыкулы. Маглі публікаваць і ў простых падвойных падвалах на тры калонкі, адлучыўшы ад астатніх тэкстаў лінейкаю; але звычайна ў ніжняй частцы паласы змяшчалі малыя формы прозы.

Публікаванне некалькіх твораў аднаго аўтара блокам, характэрнай для літаратурна-маста-

цкіх перыядычных выданняў, рэдакцыя не практыкавала. Тры выняткі — нізка вершаў “Старая Беларусь” М. Багдановіча, надрукаваная ў № 26 з увагі на тэматычна-ідэйную паяднанасць твораў; абразкі З. Бядулі (“Міньятуры”, № 35) і абразкі У. Галубка (№ 51–52) — відаць, з прычыны адзінства формы.

Паводле У. Гніламёдава, пачаткам ХХ ст. “асабісты лёс індывідуума, які, здавалася, згубіўся ў акіяне агульнасці, станавіўся ўсё больш даступным новаму эстэтычнаму ўспрыманню. [...] ўзнікаюць творы іншага эмацыянальна-ідэйнага тону — публіцыстычна-выкрывальнага, філасофска-медытатывага, інтымна-лірычнага” [5].

Змесцім пералік аўтараў вершаваных твораў, у якіх дамінуюць *публіцыстычныя* матывы: Я. Купала (“На рынку”, № 4; “На жалейцы”, № 12–13; “Ты зялёная, дубрава”, № 18; “Выйдзі”, № 19–20; “Гэй, наперад”, № 24; “Мая малітва”, № 38; “Чужым”, № 45); М. Арал (“Сяўцом”, № 1; “Досвіта”, № 6); М. Багдановіч (“Даўно ўжо цела я хварэю...”, № 4); А. Гурло (“Кірмаш Капыльскі”, № 7); Ц. Гартны (“С чужыны”, № 4; “Вечер — падуў”, № 22); Піліпоў (“Окліч”, № 8); У. Галубок (“Будучына”, № 9); Янук Д. (“Стогн”, № 10); Я. Журба (“За працу!”, № 24); А. Гарун (“Журба”, № 9; “Думы ў чужыне”, № 27; “Песьня-звон”, № 41).

Асобна з гэтага шэрагу вылучым аўтараў вершаваных *прысвячэнняў*: Альбэрт Паўловіч (“Да скрыўджанага брата” (*пасвячаю Э. Б-ко*), № 22); Ялегі-Пранціш Вуль (“К Дудару Арцему”, прысвячэнне А. Вярызе-Дарэўскаму, № 45); А. Гурло (“На гадаўшчыну “Нашай Ніве” 1906–1912”, № 46); Андрэй Зязюля (“Нашай Ніве” ў сёму гадаўшчыну”, № 46).

Аўтары вершаў, блізкіх *філасофска-медытатывага* ды *сугесывага* лірыцы: Піліпоў (“Сумна мне між вамі...”, № 3; “І дзень за дзяснічкам...”, № 22); В. Станкевічанка (“Тудзіць вечер, завывае”, № 6); Якуб Колас (“Песьня”, № 2; “Думкі адзінокаго”, № 7; “Дні ідуць за днямі”, № 19–20); Цішка Гартны (“Калі ў полі ветрык павее...”, № 6; “Не шумі, не гудзі”, № 8); Янка Купала (“Каб я князем быу уладарным”, № 1; “Бледныя будні дні”, № 14); К. Н. (“Трывога”, № 17); Алесь Гарун (“Ночы”, № 21); Ф. Чэрнышэвіч (“У турме”, № 8; “Самагудка”, № 21); Максім Багдановіч (“Санет”, № 10); К. Буйло (“Ляці думка”, № 23); Гальяш Леўчык (“Жальбай зноў спатыкаю вясну...”, № 25); Я. Журба (“У летні вечэр”, № 30; “Не плач сэрцэ”, № 47).

Аўтары твораў *прыродаапісальных*, што набліжаюцца да *медытатывага*: К. Буйло (“Пралеска”, № 10); М. Багдановіч (“Перад паводкай”,

№ 12–13); Н. Бываеўскі (“Вечар ясны, ціхі”, № 18); Я. Журба (“Вечар на берэгу возера”, № 19–20); А. Гурло (“Вечар ясны, ціхі”, № 33); Ц. Гартны (“Сьвеціць месяц серабраны”, № 42).

Аўтары вершаваных твораў з акрэсленым ухілам у *інтымную* лірыку: Я. Журба (“Уюга”, № 7; “Нада мною хмары”, № 11; “Плывуць песьні”, № 42); К. Буйло (“Не хачу я нічога казаці табе”, № 30).

Аўтары вершаваных твораў з выразнымі фальклорнымі матывамі: Вінцэсь Каратынскі (“Ту-га на чужой старане”, № 49–50); Максім Багдановіч (“Белым кветам адзета каліна”, № 47); Алёна Цэпрынская (“Марыля”, № 51–52).

Паводле Я. Барычэўскага, “беларуская літаратура, асабліва яе лірычныя жанры, наогул багата мінорнымі, журботнымі настраямі. Гэта яе ўласцівасць з асаблівай сілай праявілася ў нашаніўскаму пару. Чыста аб’ектыўныя, найчасцей грамадска-палітычныя, фактары [...], беспрасветная цёмра тагачаснай царскай рэакцыі — усё гэта мела вялізны ўплыў на агульны тон творчасці прадстаўнікоў [...] беларускіх паэтаў-адраджэнцаў” [5].

Разам з тым з’яўляліся на старонках газеты і творы *сатырычна-гумарыстычнага кірунку*:

– вершаваныя — І. Пабудзей (“Пры кудзелі”, № 9); А. Паўловіч (“Спагадны сыноч”, № 37); Стары Улас (вершаванае апавяданне “Тры зладзеі”, № 31);

– праязныя — В. Піпін (“Як бурлака спаыкалі”, № 42; “Недапечаны муж”, № 47).

Агулам жа сярод праязных твораў пераважалі малыя відавчы формы. Паводле Р. Казлоўскага, “менавіта на працягу першых двух дзесяцігоддзяў XX ст. беларуская мастацкая проза робіць вялікі крок наперад. Пашыраецца і яе жанравая разнастайнасць, з’яўляюцца сацыяльна-бытавыя, псіхалагічныя і гумарыстычныя апавяданні, літаратурныя анекдоты, імпрэсіі, абразкі, розныя паводле жанравых асаблівасцяў мініяцюры, а таксама творы на мяжы жанраў” [6].

Пералічым аўтараў твораў, набліжаных да *прыпавесцяў*: А. Петрашкевіч (“Падзяліў”, № 4); Міхалка Галка (“Паніч”, № 6); Галубок (“Вясковыя астраномы”, № 10); Янук Журба (“Прыгонная душа” № 22).

Апавяданні, абраныя рэдакцыяй для апублікавання ў 1912 г., стварылі наступныя аўтары: Якуб Колас пад псеўданімам Тарас Гушча (“Трывога”, № 6; “Недаступны”, № 8; “Старасць — не радасць”, № 14; цыкл “Родныя з’явы” (“У старых дубах”, № 32; “Дзеравеншчына”, № 38); Зьмітрок Бядуля (“Пяць лыжэк заціркі”, № 30; “Злодзей”, № 36); І. Жывіца (“Малодое”, № 40); Язэп Лёсік (“Не ўсе ж разам, ягамосці!..”, № 43–45); Мікіта Абрамчык (“Гэтак у нас!”, № 46).

Звернемся да аўтараў тэкстаў, блізкіх *алегарычнаму апавяданню*: Ядвігін Ш. (“Шчаслівая”, № 7; “Рабы”, № 12–13; “Дачэсныя”, № 22); В. П. (“Мікітоў француз”, № 9); Язэп Лёсік (“Геркулес і селянін”, № 30; паводле аўтарскага вызначэння гэта “даўнейшая грэцкая” казка).

Асобнай ўвагі заслугоўвае сталае напаўненне зместавага складніка *лірычнымі мініяцюрамі*. Хутчэй за ўсё прычынаю ёсць не толькі фармат выдання і яго тэматычна-ідэйны кірунак. З гледзішча Р. Казлоўскага, “такі аб’ём твораў дыктаваўся і пэўнай ступенню ўсталяванасці традыцыі, распаўсюджанасцю малых жанраў прозы у літаратурах суседніх народаў” [6]. Акрэслім кола аўтараў: Власт (імпрэсія “Дзень рожэвай кветкі”); Ядвігін Ш. (імпрэсія/верлібр “Раны”, № 18); Назар Бываеўскі (імпрэсія “Перад раніцаю...”, № 10); Хвэлка з Івенца (верш у прозе “Думкі”, № 21); А. Калпак (верш у прозе “Думкі”, № 24); У. Галубок (абразкі “Бацькаўшчына”, “Шаптаў чарот”, “Абразок”, № 51–52); З. Бядуля (абразкі “Малітва малага Габрусіка”, № 9; “Шалёны”, № 11; “Тулягі”, № 21; “Сон Анупрэя”, № 27; “У часе змяркання”, “Ля кросен”, “Не пячы гэтак, сонейка”, “Стары пастыр” і “Здалося мне, што струны нейкія рваліся...”, № 35; “Злодзей”, № 36; “Вялікі пост”, № 42).

Што да жанравага вызначэння Бядулевых твораў, то, зноў жа паводле Р. Казлоўскага, “у адным выпадку ў творы сумяшчаюцца прыкметы *абразка і мініяцюры*, у іншым — *абразка і маленькага лірычнага апавядання*. Утвараюцца жанравыя перакрываванні (накладанні) малых праязных формаў, якія можна вызначыць наступным чынам: мініяцюра — абразок — лірычнае апавяданне” [6].

Апублікавалі ў “Нашай Ніве” 1912 г. і некалькі *паэмаў* або іх урыўкаў. Кола аўтараў: Якуб Колас (часткі паэмы “Новая зямля” — “Агляд зямлі”, № 12–13; “Лесьнікова пасада”, № 28–29; “Раніца ў нядзельку”, № 38); Янка Купала (“Курган”, № 25; “На Дзяды”, № 48); Лявон Лобік (частка паэмы “Лекар-вядзьмар”, № 34).

Што да ўласна *драматургічных* твораў, то за 1912 г. “Наша Ніва” надрукавала толькі “Снатворны мак” К. Лейкі (№ 45–50, 51–52). Паводле вызначэння аўтара, гэта “сцэна для дзіцячых тэатроў” — новы жанр для нашай літаратуры таго часу.

Асобна разгледзім *літаратуру перакладную*. Агулам за 1912 г. у газеце надрукавалі 6 літаратурна-мастацкіх тэкстаў, перакладзеных з іншых моваў. З расейскай пераклалі апавяданне “Мянтуз” А. Чэхава (№ 3, пераклаў Л. Заяц), верш “Зацьменьне” В. Бенедыктава (№ 15–16,

“вольны перэклад” І. Ф.) і верш “З дзіцячых разгавораў” А. Іванова (№ 38, пераклаў Янук Пачопа). З украінскай — аповяданне Грэбенкі “Кручэная авечка” (№ 17, пераклаў У. Галубок) і верш “Думка” (№ 11; пераклаў К. Л.; аўтар не адзначаны). У выданні няма пазнакі таго, з якой мовы Янка Купала пераклаў “легенду з індыйскай кнігі Магабгарата” “Паляўнічы і пара галубкоў” (№ 37), найбольш вядомы ангельскі пераклад якой ажыццявілі ў канцы XIX ст.; поўны ж пераклад на ангельскую мову пабачыў свет толькі ў 2009 г. Перакладаць на расейскую мову твор пачалі ў XVIII ст.; працу над поўным пражэктным перакладам ажыццяўляюць з XX ст. і да сёння. Імаверна, Янка Купала браў за аснову пераклад расейскі, магчыма, літаратурную яго адаптацыю.

Заклучэнне. Такім чынам, сярод твораў вершаваных перавагу рэдакцыя аддала лірыцы публіцыстычнага і філасофска-медытатыўнага кірункаў (больш за 40 вершаў). Што да пражэктных — найчасцей друкавалі малыя відавочныя формы. Гэта можна патлумачыць адпачатковаю шматвектарнасцю рэдакцыйнай працы: інфармаваць чытача пра найбольш значныя падзеі гра-

мадска-палітычнага, культурнага жыцця; адукоўваць аўдыторыю; развіваць нацыянальную культуру — і адпаведнымі гэтаму патрабаваннямі да стварэння зместу газеты. Публікаваць і публіцыстыку, і літаратурныя творы вялікага памеру на чатырох палосах было немагчыма. Гэтае напаўненне зместавага складніку паўплывала на развіццё ў беларускай літаратуры жанраў абразка, мініяцюры, імпрэсіі [7–12].

Адпаведна, выбар твораў для фармавання рэдакцыйна-выдавецкай мадэлі ў 1912 г. дазволіў развіць лірычна-рамантычны ды рэалістычны літаратурны напрамкі з пераходам да кшталтавання мастацка-філасофскіх тэкстаў. З аднаго боку, гэта спрыяла разгортванню працы з чытачом на іншым узроўні — з мэтай не толькі абудзіць і заклікаць да дзеяння, але і скіраваць да ўдумлівага ўспрыняцця рэчаіснасці. З другога — зварот да малых жанравых формаў, найперш побытавых абразкоў, паводле акрэслівання А. Макарэвіча — “сцэнак з натурны”, рабіў мадэль “Нашай Нівы” больш цэласнай. У пэўным сэнсе літаратурныя творы былі мастацкім адлюстраваннем, дапаўненнем дасыланых карэспандэнтамі допісаў.

Літаратура

1. Куліковіч У. Рэдакцыйна-выдавецкая мадэль газеты “Наша Ніва” ў ацэнцы даследчыкаў // Труды БГТУ. 2011. № 9: Издательское дело и полиграфия. С. 102–105.
2. Наша Ніва: вып. 5 / адк. за выпуск З. Санько. Мінск: Тэхналогія, 2009.
3. Лявон Гмырак — нашанівец / падрыхтоўка да друку і публікацыя Ц. Чарнякевіча // Маладосць. 2014. № 8. С. 75–83.
4. Уласаў А. Дні жыцця // Расстраляная літаратура: творы беларускіх пісьменнікаў, загубленых карнымі органамі бальшавіцкай улады / уклад.: Л. Савік, М. Скоблы, К. Цвіркі; камент.: М. Скоблы, К. Цвіркі. Мінск: Кнігазбор, 2008. С. 20–35.
5. Уводзіны ў літаратуразнаўства / аўтары-ўкладальнікі: М. Мішчанчук, М. Шаўлоўская. Мінск: Вышэйшая школа, 2004. 364 с.
6. Казлоўскі Р. Пражэктная мініяцюра ў беларускай літаратуры: дапам. Гродна: ГрДУ, 2006. 107 с.
7. Макарэвіч А. Праблема жанравых мадыфікацый у беларускай прозе XIX – пачатку XX ст. Магілёў: МГДУ імя А. А. Куляшова, 1999. 332 с.
8. Рагойша В., Кенька М., Марозава Т. Уводзіны ў літаратуразнаўства: вучэб. дапам. У 2 ч. Ч. 1 / пад рэд. В. Рагойшы. Мінск: БДУ, 2011. 247 с.
9. Луков В. История литературы. М.: Академия, 2009. 512 с.
10. Косарева Т. Газета “Moscow News” (1930–1980 гг.): редакционно-издательская модель: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.10. М., 2008. 16 с.
11. Мяснікоў А. Традыцыі “Нашай Нівы” (1906–1915 гг.) і сучасная беларуская журналістыка // Сучасная журналістыка: актуальныя праблемы. Мінск, 2009. С. 57–65.
12. Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Мінск: Маст. літ., 1992. 478 с.

References

1. Kulikovich U. The medium model of the newspaper “Naša Niwa”: sights of researchers. *Trudy BGTU [Proceedings of BSTU]*, 2011, no. 9: Printing and Publishing, pp. 102–105 (In Belarusian).
2. *Naša Niwa: vyp. 5* [Naša Niwa: issue 5]. Minsk, Technologiya Publ., 2009.
3. Charnyakevich Ts. Lyavon Hmyrak — nashanivets. *Malados' ts' [The Youth]*, 2014, no. 8, pp. 75–83 (In Belarusian).
4. Ulasau A. Days of life. *Rasstralyanaya litaratura* [Executed literature]. Minsk, Knigazbor Publ., 2008, pp. 20–35.

5. Mishchanchuk M., Shaulouskaya M. *Uvodziny u litaraturaznaustva* [Introduction to the literature theory]. Minsk, Vysheshaya shkola Publ., 2004. 364 p.
6. Kazlouski R. *Prazaichnaya miniyatsyura u belaruskay litaratury* [Prose short story in Belarusian literature]. Hrodna, HrDU Publ., 2006. 107 p.
7. Makarevich A. *Prablema zhanravykh madyfikatsyy u belaruskay proze* [The problem of genres modifications in Belarusian prose of 19th – early 20th cent.]. Mahilyou, MhDU Publ., 1999. 332 p.
8. Rahoyssha V., Ken'ka M., Marozava T. *Uvodziny u litaraturaznaustva* [Introduction to the literature theory]. Minsk, BDU Publ., 2011. 247 p.
9. Lukov V. *Istoriya literatury* [History of literature]. Moscow, Akademiya Publ., 2009. 512 p.
10. Kosareva T. *Gazeta "Moscow News" (1930–1980 gg.): redaktionno-izdatel'skaya model': Avtoref. dis. kand. filol. nauk* [Newspaper "Moscow News" (1930–1980): the medium model: Abstract of thesis cand. of phil. sci.]. Moscow, 2008. 16 p.
11. Myasnikou A. The "Naša Niwa" heritage and modern Belarusian journalism. *Suchasnaya zhurnalistyka: aktual'nyya prablemy* [Modern journalism: actual problems]. Minsk, 2009, pp. 57–65 (In Belarusian).
12. Haretski M. *Historyya belaruskay litaratury* [History of Belarusian literature]. Minsk, Mastatskaya litaratura Publ., 1992. 478 p.

Звесткі пра аўтараў

Куліковіч Уладзімір Іванавіч — кандыдат філалагічных навук, дацэнт, загадчык кафедры рэдакцыйна-выдавецкіх тэхналогій. Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт (220006, Мінск, вул. Свядлова, 13а, Рэспубліка Беларусь). E-mail: nino-1924@mail.ru

Качан Анастасія Валер'еўна — магістр філалагічных навук, рэдактар. Газета "Ваше здаров'е" (220088, г. Мінск, вул. Артылерыстаў, 8, Рэспубліка Беларусь). E-mail: nasciakachan@gmail.com

Information about the authors

Kulikovich Uladzimir Ivanavich — PhD (Philology), Associate Professor, Head of the Department of Editing and Publishing Technologies. Belarusian State Technological University (13a, Svyardlova str., 220006, Minsk, Republic of Belarus). E-mail: nino-1924@mail.ru

Kachan Anastasiya Valer'yeuna — Master of Philology, editor. Gazeta "Vashe zdorov'e" (8, Artylerystau str., 220088, Minsk, Republic of Belarus). E-mail: nasciakachan@gmail.com

Пасмыніў 25.08.2017